

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in administracija so v Ljubljani, Gradniška 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Številka telefona 552. — Arhiviranje za časopis 500; letna K 120, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, za inozemstvo mesečno K 10 več. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 28. julija 1921.

ŠTEV. 76.

Politični pregled.

Gornješlezsko vprašanje vedno bolj vznemirja vso Evropo. Po poročilih nemških časopisov je v Gornji Sleziji življenje postalo neznosno ter je kripelitje in požiganje na dnevnem redu. Da ne pride v tej zadevi do mirne in zadovoljive rešitve, je iskati vzrok v needinosti vrhovnega sveta. Anglija uvideva, da bo treba v večji meri upoštevati nemške interese, dočim Francija vztraja na svojem prvotnem stališču ter podpira s tem, da zavlačuje končno rešitev, poljsko politiko. Anglija se vedno bolj oddaljuje od predlanskih temeljev mirovnih pogodb in kot rečen politik ne vstraja več na striktni izvedbi vseh sankcij, ki so bile svojčas in v tedanjih razmerah več ali manj pravilno naložene premaganim državam. Francija pa je v večji meri zainteresirana na tem, da se pritisk na Nemčijo izvaja naprej. Kot vidimo, antanta vedno bolj razpada in bo treba v evropski politiki novih orientacij. V vseh načelnih vprašanjih je prišlo med zavezniki do nasprotij. Pogled Anglije sega dalje, kot morejo kontinentalne države videti, ker je Anglija manj zainteresirana na lokalnih evropskih problemih ter ima na tekočnejše skrbi za ohranitev svojega svetovnega imperija. Gotovo je, da je nejasni položaj v Gornji Sleziji za vso Evropo skrajno nevaren, ker je to ognjišče blizu mej sovjetske Rusije ter se preko njega lahko zanese val boljševizma proti zapadu.

V Mali Aziji se je Grkom posrečilo, z ofenzivo doseči Eskişehir ob Anatolski železnici, odkoder imajo še kakih 200 km do Angore, kjer je sedež Kemalove vlade. Anglija je s tem uspehom lahko zadovoljna, ker so turški cilji naenkrat potisnjeni v ozadje. Vendar tega uspeha grške armade ne smemo precenjevati, ker gre

za premikalno vojsko, v kateri se situacija od dne do dne lahko spremeni. Na drugi strani treba premisliti, da so vojna poročila deloma tendenciozna, ker so inspirirana od zapadnega časopisja, ki računa in si želi grških zmag, katere pomenijo tudi lokalno zmago nad boljševizmom. Kot smo zgoraj videli, je versailska mirovna pogodba postala malone neizvedljiva; tako je več ali manj tudi severska pogodba le kos papirja, ki si ne more pridobiti veljave. Zavezniki so tukaj brezdomno precenjevali svojo moč in so ravnali preveč pod utisom zmage, kajti jasno je, da starega suverena naroda turškega kljub njegovi dekadenci ni mogoče preko noči utesniti v nezadovoljivo državo. Tukaj se je zapadni imperializem pokazal v vsej nagoti, ko je zaradi morskih ožin in kolonijalnih vprašanj malone poteptal staro državo. Posledice že nastopajo; kljub sedanjim porazom si bodo Turki brezdomno znali priboriti močno korekturo severske mirovne pogodbe.

Te dni poteče sedem let, odkar je izbruhnila svetovna vojska. Vsi se še živo spominjamo usodnih dni, ko je bivša monarhija stavila bivši kraljevini Srbiji nesprejemljiv ultimatum in ko je Srbija v zavesti svoje pravice in svoje mlade državne moči odklonila sramotno zahtevo. Vse evropsko življenje je takrat dobilo novo smer, ko je vojna vihra zapletla državo za državo v oboroženi konflikt. Po sedmih letih gledamo nazaj ter vidimo, da je na razvalinah centralnih držav vstalo novo življenje osvobojenih slovanskih narodov, ki se počasi konsolidirajo in prehajajo v mirnejši razvoj. Nesheto predvojnih naziranj smo pokopali ter si ustvarili nove pojme; blede snrt, ki je neusmiljeno kosila po vsej Evropi, je človeškemu življenju v očeh nas vzela njegovo dragocenost ter je vsepovsod

nastopila splošna surovost in skrajni materializem. Zdaj, ko ležimo vojne rane ter ustvarjamo temelje za srečnejši razvoj človeštva, je predvsem naloga inteligence, da ozdravi tudi to plat bolnega človeštva, da mu vrne njegovo zrahljano kulturo in ga izvede z mnogoterih blodenj sedanje dobe. Treba je nanovo ustvariti stare pojme časti, osebnega poštenja, rodinskih vezi, čut splošne človeške solidarnosti, ki jih je vojska po večini pokopala. Šele na tem temelju boljše morale je mogoče trajno ozdravljenje družbe in ustvaritev boljših in hvaležnejših življenjskih pogojev. Vojna likvidacija traja naprej in česar časih nismo razumeli, nam je dandanes jasno, da so povojne dobe hujše in večkrat žalostnejše, kot vojna doba sama. V iskanju človeške družbe sedanjega časa, najti nove oblike in nov evangelij, mora inteligenca storiti prvi korak, kulturo, kolikor je je rešila izpod vojnih razvalin, razširiti med svoje sobrate ter jim pokazati pot v srečnejšo dobo.

Začasni zakon o državnih trošarini, taksah in pristojbinah.

(Nadaljevanje.)

13. Na kalcijev karbid po 100 kg 60 dinarjev.

14. Na kresiva: a) žepna z vrstico od kosa 0.50 dinarjev;

b) z vznetljivimi tekočinami do 25 gr od kosa 2 dinarja;

c) s težo preko ¼ kg 4 dinarje, d) namizna ali zidna od kosa 12 dinarjev.

Za navadna kresiva in kreten se trošarina ne plača.

15. Na alkohol (špirit) in špirtuoze od hektoliterske stopinje 20 din.

Na alkoholne predmete, ki se uvažajo iz inozemstva, se plača tro-

šarina po količini alkohola, ki ga vsebuje. Ako se taki predmeti izdelujejo v tuzemstvu, plača se trošarina samo za uporabljen alkohol za izdelavo.

16. Na žganje, v pokrajinah, kjer se je dosedaj plačevala trošarina, od hektoliterske stopinje 20 din.

Izjemoma se dovoljuje do 1. maja 1922 osebam, ki v tuzemstvu pečejo žganje iz lastnih pridelkov 25 % popust od gornje trošarinske postavke.

Nato sledijo podrobni pogoji trošarine proste žganjekuhe za lastno rodbinsko uporabo.

17. Na očetno kislino, izdelano iz lesa od 1 % jačine 4 din.

18. Na bencin od 100 kg 10 din.

Bencin, ki ima gostoto, ki je manjša od 770 g na toploti + 12 °C (+ 15 °C) se lahko, ako se rabi v industrijske namene oprosti trošarine.

O pogojih za oprostitev od trošarine se bo izdal poseben pravilnik. Kot industrijske svrhe, za katere predvideva zakon oprostitev, je smatrati uporabo bencina za ekstrahiranje, za luženje, za apreturo tekstilnega blaga, za razstapljanje in izdelavo steklenega blaga, pa pogon motorjev v industrijskih podjetjih, ki proizvajajo tok za razsvetljavo obratovališč.

Razen trošarine, ki je zgoraj navedena, se bo v posameznih pokrajinah pobiralo po obstoječih zakonih še na dalje:

1. pristojbine za točenje piječ.

2. kontrolna pristojbina za denaturiranje špirta in sicer 6.10 din. za 1 liter alkohola in

3. trošarina na vžigalice, dokler jih ne prevzame monopolna uprava.

Dasi so se vodile v finančnem svetu obširne razprave o reformi trošarine in dasi so trošarine nepričakovano presegle v proračunu predvidevane državne dohodke, nam zača-

Gospodarske razmere v Sloveniji sredi preteklega stoletja.

(Po zborničnih poročilih sestavi I. Mohorič). I. doba 1850—1855.

(Nadaljevanje.)

Izdelala so 3020 centov železa v vrednosti 25.670 fl. Potrebno staro železo so nakupovali kramarji, ki so prodajali žebelje.

V Žebeljarnah je delalo pri 320 nakovalih nad 600 delavcev. Za obrat se je porabilo 6500 centov železa in 183.000 kub. čevljev oglja. Delavske mezde so znašale 66.000 fl. Produkcija pa 5.270 centov žebeljev v vrednosti 131.750 fl. Izdelovalo se je vseh vrst žebelje, za deske, za podkove, čevlje, železnice itd., katere pa so morali po zelo nizkih cenah prodati na Kranjskem v Trst, Furlanijo, na Hrvaško in na Ogrsko ter Turško.

Leta 1848 se je še preko Trsta prodalo velike množine žebeljev v Levanto, toda leta 1850 jih je belgijska konkurenca popolnoma izpodrinila. Po podatkih iz tedanje dobe je trg Kropa štel 1300 do 1400 duš, ki so se pečali le z žebeljarsko industrijo in so bili zelo premožni.

Ogromne gozdove Jelovce, glede katere lastništva je tekla pravda sko-

ro eno celo stoletje, so ogljarji brezobzirno izkoriščali.

Razmere med žebeljari so bile popolnoma neurejene, ker ni bilo glede učne dobe, delovnega časa in usposobljenosti za mojstra nobenih določb in nobene stanovske zadruge. Včasih se je sililo otroke že z 8 leti k delu, drugi so zopet vstajali na delo opolnoči, tretji ob dveh ali treh in delali dokler se jim je poljubilo.

V Kamnizgorici se je na fužinah in v topilnici produciralo približno polovico tega kar v Kropi. Kraj je štel 600 do 700 prebivalcev.

Neurejene razmere kropske žebeljarske industrije so povzročile, da je postajala kvaliteta izdelkov vedno slabjša in da je inozemski strojni fabrikat vedno bolj in bolj odjedal trg našemu produktu. Vsled strojne izdelave žebeljev v inozemstvu je za služek delavstva rapidno padal, kar je razvidno iz sledeče kalkulacije:

Dobro izvežbana ženska je lahko izdelala v desetih tednih 100.000 žebeljev za čevlje po 2 funta v vrednosti 55 fl. Za to pa je rabila 300 funtov finega železa, ki je stal 31 fl., oglja 10 korcev po 20 krajcerjev 3 fl. 20 kr., nakovalni stroški 3 fl. 40 kr., skupaj 38 fl., pri čemur odpade tedenska mezda 1 fl. 42 kr.

Dober mojster je izdelal 100.000 podkovnih žebeljev po 7 funtov v 12 tednih v vrednosti 150 fl. Porabil pa

je materiala za 104 fl., tako, da je znašal povprečni tedenski zaslužek 3 fl. 5 kr. Se slabjši zaslužek je bil pri izdelavi žebeljev za Trst. Za 18.000 kosov v teži 110 funtov in v vrednosti 21 fl., katere je moral kosati s še enim pomagateljem cele tri tedne, je izdal za material 16 fl., tako, da pri-

Št.	Predmet	1854		1855		1856	
		centov	vrednost fl.	centov	vrednost fl.	centov	vrednost fl.
1.	surovega železa	3076	10.766	970	2.910	4147	35.249
2.	raznovrstnih žebeljev	5973	149.325	6150	153.500	6652	166.300
3.	merkantilnih želez. izdelkov	211	4.220	300	6.000	251	5.020
4.	ključavničarskih izdelkov	122	3.660	137	4.110	102	3.060
5.	stolpnih ur, kosov	15	6.200	14	7.143	17	7.630
6.	raznih verig	203	4.060	179	3.940	215	4.300

V Železnikih se je izdelovalo surovo železo, kovno in raznovrstni žbelji. Produkcija leta 1852 je znašala 876 centov surovega železa po 3½ fl., dalje 3620 centov kovnega železa in 5452 centov žebeljev v povprečni vrednosti po 18 fl., skupno 98.636 fl. Zaposlenih je bilo 432 kovaških delavcev pri 108 ognjih. Razen tega je bilo pri podjetjih zaposlenih 20 rudarjev in 200 gozdnih delavcev in ogljarjev. Leta 1853 je znašala produkcija 1630 centov surovega, 3350 funtov kovnega železa in 5242 centov žebeljev. Za izdelavo surovega železa se je porabilo 19.550 kubičnih čevljev

de na mojstra in hlapca tedenski zaslužek 1 fl. 40 kr.

Cestna tovarnina na Javornik, v Kranj in Tržič je znašala 10 kr. za stot, medtem ko je iz Kranja v Ljubljano stala za daljšo zono le 6 krajcarjev za cent. V naslednjih treh letih se je izdelalo:

Leta	Surovega železa centov	Kovnega železa centov	Žebeljev centov	Vrednost žebeljev fl.
1854	1318	4051	2400	48.000
1855	1450	3969	2400	48.000
1856	314	5491	2500	52.500

bukovega oglja in za kovno železo 80.418 mernikov mehkega oglja. — Manjkajoče surovo in kovno železo se je kupovalo deloma iz Save in Javornika, deloma iz Koroške. Produkcija v naslednjih treh letih znaša:

Leta	Surovega železa centov	Kovnega železa centov	Žebeljev centov	Vrednost žebeljev fl.
1854	1318	4051	2400	48.000
1855	1450	3969	2400	48.000
1856	314	5491	2500	52.500

(Dalje priložniji.)

sni zakon ne kaže razen malenkostnih izprememb nobenega napredka. Nova je trošarina na benzin, esence in navadno vino.

Ukinjena je trošarina na mineralno vodo, ki je bila lansko leto prizadejala toliko škode črpalcem naših mineralnih vrelcev in trgovcem, da je trošarina na sodavice, medtem ko je bila začetkom finančnega leta odpravljena trošarina na olje in na kvasce. Znižana je proti lanskoletni trošarini po sedanjem zakonu trošarina za sledeče predmete:

1. na riž od 20 dinarjev v zlatu na 20 dinarjev v srebru.

2. na električne žarnice od 5 zl. dinarjev na 5 srebrnih, odnosno od 0.30 na 0.20 za nadaljne sveče in za obločnice od 20 na 10 dinarjev.

Važna izprememba je tudi, da se računa trošarina na liker, konjak in esence od vsebine alkohola in ne pavšalno brez ozira na jakost, kakor dosedaj.

Povišana je trošarina na žganje od 5 zl. dinarjev na 20 srebrnih dinarjev. Zato pa je Srbija še vedno oproščena od plačevanja trošarine na žganje in so z nedavno objavljeno naredbo tudi za prečanske kraje za žganjekuho na kmetih dovolili znatne olajšave. Dasi je popolnoma neopravičljivo, da se izjednačuje trošarinske davke na ta način, da se srbski davki vpeljejo poleg že obstoječih pri nas, nasprotno pa prečanski ne v Srbiji, dasi taka finančna politika daje v obraz enakopravnosti in gospodarskemu ujedinjenju, dasi so bili podani nešteti protesti bosancev, ki so vsled tega najbolj oškodovani vsled konkurenca trošarine prostega žganja iz Srbije, se noben minister ne upa vpeljati trošarino na žganje v Srbiji. Ko se je s prečanske strani energično zahtevalo izjednačenje, pisali so beograjski listi, da bi hoteli poznati onega ministra, ki bi si upal riskirati glavo z uvedbo trošarine na rakijo v Srbiji. Na ta način se finančna politika ne sme delati, ker take neravnopravnosti vzbujajo v širokih masah odpor in nezadovoljstvo.

(Dalje prihodnjik.)

Delavske zbornice.

(Konec.)

Za člana delavske zbornice more biti izvoljen brez razlike spola samo, kdor ima aktivno glasovalno pravico in ki je naš državljan, ki je dovršil 21. leto ter živi najmanj eno leto stalno in nepretrgano v okolju dotične delavske zbornice. Funkcija članov je brezplačna, ali se jim morajo nadoknaditi izgubljeni mezdni ter potni stroški.

Časovna doba mandata bo določena v zborničnem statutu.

Organi delavske zbornice so: 1) plenum, 2) izvršilni odbor in 3) predsednik. Plenum, ki ga tvorijo vsi člani, voli predsednika, določi statut in poslovnik, voli tajnika, odobri letni proračun, odobri zaključni letni račun ter letno poročilo, voli posebne odbore iz svoje srede za proučevanje posameznih vprašanj.

Člani se morajo sej redno udeleževati ter izpolnjevati naloge, ki jim jih poveri skupščina ali predsednik.

Plenum rešuje zadeve, ki spadajo v njegov delokrog, v skupnih sejah, ki se vršijo po potrebi in ki jih sklicuje predsednik. O vsaki seji je treba voditi točen zapisnik. Razprave zbornice so javne, izvzemši slučaje, glede katerih zahteva večina, da se seja vrši tajno. O stvareh, ki obtežujejo proračun, se more sklepati samo v javnih sejah.

Delavska zbornica voli na prvi seji iz svoje srede potom tajnega glasovanja predsednika in predstavnik strok. Srokovni predstavniki tvorijo skupno s predsednikom izvršilni odbor delavske zbornice. Predstavniki nadzorujejo posle, ki se tičejo njihove stroke ter iniciativno svetujejo predsedniku in tajniku. V delokrog izvršilnega odbora spada v glavnem sestavljanje predlogov in poročil za plenum ter izvršitev zaključkov plenuma.

Predsednik zbornice je njen zakoniti predstavnik. Delavska zbornica izbere na podlagi natečaja stalnega plačanega tajnika, ki ne sme biti član zbornice. Za tajnika more biti imenovana

samo oseba, ki ima pravno kvalifikacijo in ki je poleg tega verzirana v vseh panogah socialne politike. Imenovanje tajnika odvisi od potrditve ministra socialne politike. Tajnik vrši po nalogu in pod nadzorstvom predsednika vse konceptne posle. Pri sejah ima tajnik posvetovalni glas.

Detajlne odredbe o upravi zbornice predpisuje njen statut. Načrt statuta in njegove izpremembe mora zbornica predložiti v odobritev ministrstvu socialne politike.

Poleg statuta more delavska zbornica sestaviti poslovnik, ki vsebuje določbe o notranjem poslovanju plenuma, izvršilnega odbora o funkciji predsednika in pomožnega osebja.

Skupščina (plenum) lahko iz svoje srede izbere posebne odbore, ki se jim poveri obravnavanje posebnih nalog.

Za kritje svojih stroškov razpiše zbornica na temelju zaključka plenuma in odobrenja ministra socialne politike prirez na osebe, ki volijo člane v zbornico. Ta doklada ne sme presegati 0.5% mezde, ki služi kot temelj za pobiranje prispevkov k bolniškemu zavarovanju. Poleg tega dobivajo zbornice stalne državne letne subvencije.

Izvršilni odbor delavske zbornice mora vsako leto sestaviti proračun o dohodkih in izdatkih in ga predložiti zbornici v odobritev, ki ga s svoje strani mora predložiti ministrstvu za socialno politiko. Poleg tega mora zbornica sestaviti končni letni račun in ga zajedno z letnim poročilom predložiti ministrstvu za socialno politiko v odobritev.

Navedeno ministrstvo lahko odredi razpustitev delavske zbornice, odnosno odpustitev njenih organov, ako prekorajajo delokrog, ki ga statuta, ta uredba.

Poleg tega vsebuje določba nekaj prehodnih določil.

S. N.

Stanovanjska naredba.

(Nadaljevanje.)

Tudi se mora vpoštovati, da ostane hišnemu posestniku pri novi najemščini po 4800 — K čistih dohodkov samo okoli K 1800 —, dočim gre K 3000 — za davke, mestne doklade in popravila. Tako izgleda v resnici »oderušvo« hišnih posestnikov.

Toliko v splošnem. Poglejmo si sedaj naredbo v podrobnem!

Čl. 1. je popolnoma jasen in utemeljen. Ne gre namreč, da bi se delala razlika med najemniki brez pismene pogodbe in med onimi s pismeno pogodbo — glede visokosti najemnine. Kajti končno je — tudi z juridičnega stališča — vsak najemniški dogovor — pogodba.

Čl. 2. govori o podnajemih, in je s socialnega stališča popolnoma upravičen. Kolikor meni znano, pa ta člen v praksi ne bode povzročil veliko izprememb, ker imajo že danes podnajemnike z večine samo taki najemniki, ki od oddajanja sob v podnajem živijo.

Čl. 3.—7. urejejo višino stanovanjskih najemščin.

Gledé teh členov velja, kar smo gori rekli o prehodnih naredbah; objektivno pa se mora reči, da je tukaj šla vlada zlato srednjo pot. Drugi odstavek čl. 5. govori o dokladah, ki pa jih je že tudi doslej v praksi plačeval najemnik. Gledé čl. 6. in 7. pripominjamo, da bi se nam zdelo primernejše, če bi se bilo vzelo za merilo — namesto letnih dohodkov — morda število sob stanovanja, lega v pritličju, I., II. ali III. nadstr. — ali pa visokost predvojne najemnine. Namreč v tem smislu: stanovanja 2—3 sobarni spadajo pod čl. 4. in 5., stanovanja s 4—5 sobami pod čl. 6., in stanovanja z več kot 5 sobami pod čl. 7. — ali stanovanja v pritličju in prvem nadstropju spadajo pod čl. 6. in 7., stanovanja v podzemlju, drugem in tretjem nadstropju pa pod čl. 4. in 5. Ali sploh če bi se vzelo kakšno drugo merilo. Kajti zdi se nam odijozno, da naj hišni posestnik stika za dohodki najemnikov in špijonira.

Čl. 8. popolnoma odobravamo (določba cen za hotele).

Čl. 9. je vzbudil precej hrupa. Tukaj stojimo trgovci-hišni posestniki in trgovci najemniki v dveh deljenih taborih. Jaz

kot trgovec in objednem kot hišni posestnik se torej vzdržujem vsake kritike. Zdi se mi pa, pa je po drugem odstavku, ki govori, da ima stanovanjski urad pri končni odločitvi vpoštovati »ekonomski položaj in življenski način najemnika in lastnika zgradbe«, tisti trgovec-najemnik, ki se nahaja v slabšem gmotnem položaju, zadostno zavarovan. Kjer pa ima hišni posestnik izbiri med dvema ekonomsko enako močnima konkurentoma, zakaj ne bi oddal prostorov tistemu, ki mu več ponuja?

Čl. 10. naj bo. Zdi se nam pa, da je poklicano ministrstvo prosvete, da v prvi vrsti podpira kulturna podjetja, in da zida v ta namen lastne zgradbe.

Čl. 11. se v praksi že itak izvaja.

Čl. 12. in 13. govori o oprostih novih zgradb in temeljito prezidanih prostorov.

Gledé čl. 14. in 15., ki govorita — kakor tudi čl. 16., 17. in 18. — v prestanku najema, ni kaj pripomniti. Lahko bi se bilo pač dalo hiš. posestniku še nekaj več prostosti, za slučaj, če rabi v svoji hiši lastno stanovanje ali pa poslovne prostore zase. Največ kritike je povzročil oddelek V. naredbe, ki obsega čl. 19.—27.

Hišnim posestnikom se zdi člen 10. mnogo preostrog. Kajti določbe tega člena so jim vzele skoro popolnoma pravice razpolaganja s prostimi prostori. To je taka omejitev lastniške pravice, kakor je doslej nobena naredba ni poznala. Menda se hoče s tem pridobiti stanovanj. Bojim se pa, da bo ta člen imel jednak učinek, kakor glasovite maksimalne cene. Ko so se določile maksimalne cene, ni bilo več blaga na trgu, ker noben trgovec ne more v zgubo prodajati. Zato pa je cvetela zakonita kupčija. Doslej se najemnikom sploh ni smelo odpovedati, razen v izjemnih slučajih. Poslej naj pa ima pravico stanovanjska oblast stanovanje ekspropriirati, kajti to ima pomeniti čl. 19. Najemnik se že itak krčevito drži svojih prostorov. Poslej bodeta šla proti čl. 19. — v boj združena beatus-possidens-najemnik in hišni posestnik, ki bo rajši s starim najemnikom potrpeč, kakor pa da dobi novega, morda še slabšega. Stanovanj bo še manj na razpolago, razen morda proti dobri nagradi pod roko.

Čl. 24. je vzbudil ostre ugovore pri prizadetih velepodjetjih. Jaz si tukaj ne lastim sodbe. Mislim pa, da bode veliko odvisno od interpretacije tega člena po I. inštanci. Mislim, da ni strahu, da bi se ne postopalo v vsakem oziru tolerantno in obzirno; saj se doslej tudi ni postopalo preosto. Vlada pa je pri tem členu očitno prezrla državne urade, za katere naj bi v prvi vrsti država zidala lastna poslopja ali pačasne barake, lepe, kurjene, kakor je bila svoj čas I. C. Mayerjeva baraka na Kongresnem trgu (po potresu). Zakaj se ne zazida n. pr. prostor nekdanjega knežjega dvorca? Čigava last je sedaj? Ali je še Auerspergov? Ali je sekvestriran? Ali Auersperg nima lesa dovolj v svojih gozdih?

(Dalje prih.)

Izvoz in uvoz.

O prepovedi izvoza. Ministru za finance je prišlo do znanja, da se širijo vesti o nameravani prepovedi izvoza hrane. Ministrstvo za finance kategorično izjavlja, da so vse podobne govorice izmišljene in neresnične, ker ni zamišljena ne prepoved izvoza, ne povišanje izvoznih postavk. Razširjevanje takih novic se vrši očitno v spekulativne svrhe, kar se mora energično preprečiti.

Izvoz naše živine v Avstrijo. — Z otvarjanjem Dunajskega trga za prodajo žive živine (9. maja t. l.) je omogočen izvoz žive rogate govedi iz naše države na Dunaj odnosno v Avstrijo, med tem, ko je bil izvoz prašičev še pred tem rokom dovoljen. Prve tržne dneve so bile pošiljke žive živine, iz naše države dovolj velike, a kmalu potem so za izvoz naše živine nastopile vsled trde konkurence s strani Madžarske in Rumunije težkoče tako, da so bili v naslednjih tržnih dnevih prav mali dovozi iz naše države. Znižanje izvozne carine na polovico (od 16. jun. t. l.) je dovoz živine iz naše

države zopet olajšal in zopet smo se mogli meriti s konkurenco, toda to ni trajalo dolgo, kajti Madžarska in Rumunska konkurenca nas je prekosila. Dovoz žive živine, osobito govedi iz naše države pada z vsakim dnevom, med tem ko izvoz iz omenjenih drugih držav napreduje, kar je razvideti iz statističnega pregleda, ki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled. Naši izvozniki, ki so poslali zadnje dneve govedino na omenjeni trg, obžalujejo to, ker so ali delali brez zaslужka ali pa so večinoma imeli izgube. Povod temu je, da ali je temu kriva naša izvozna carina, ali to, da je blago v naši deželi drago, a eno je točno, da moramo o tem voditi račun, ako želimo, da se merimo s konkurenco, ki nas, kakor povedano, sedaj toleži in se trudi, da zavzame prvo mesto okorišajoča se raznih okolištin. (St. 5861).

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Prva jugoslovanska posredovalnica za les v Mariboru. V Mariboru se je ustanovila zelo potrebna posredovalnica, kakršno smo dosedaj pogrešali ne samo pri nas, marveč sploh v Jugoslaviji, namreč »Prva jugoslovanska posredovalnica za les«, ki naj bo informacijski urad za lesno trgovino in industrijo. V tej posredovalnici naj se osredotočijo vsa vprašanja in vse ponudbe z ozirom na les. Lesni producenti navadno ne vedo za kupca, ne vedo, kje in kako bi prodali svoj les. Dogaja se, da morajo pisariti naokoli ter ponujati po časopisih ter tudi osebnostno obiskati trgovce, kar je dandanes združeno z ogromnimi stroški. Ravno tako je s trgovci, ki povprašujejo po lesu, ki iščejo primernih dobaviteljev oziroma producentov. Prva jugoslovanska posredovalnica za les v Mariboru bo pa vodila natančen kataster o količinah,akovostih in cenah razpoložljivega lesa, kakor tudi o krajih, kjer se les nahaja. Kupec, ki bo v svojem prasanju natančno označil svoje želje in zahteve, bo dobil tudi natančno informacijo, na podlagi katere bo lahko izkalkuliral, katera ponudba mu najbolj konvenira. S tem si bosta kupec in prodajalec prihranila vse one ogromne stroške dolgotrajnega in zamudnega povpraševanja in ponujanja. S tem bo pa posredovalnica ugodno uplivala tudi na cene lesa, kar bo brezdvomno v dobrobit splošnega gospodarstva, kajti povzročila bo, da bo odpadel velik del režijskih stroškov pri lesnih producentih in trgovcih. Posredovalnica posreduje tudi pri prodaji in nakupu vseh v lesno industrijo spadajočih strojev in ima na prodaj vsakovrstne nanove vpeljane tiskovine za sprejemanje in oddajo lesa. Vsled tega pozdravljamo to novo podjetje tudi s splošnega narodno-gospodarskega stališča. Dolžnost lesnih trgovcev in producentov pa je, da se oklenejo tega novega podjetja ter s tem znatno razbremene svoje lastno poslovanje.

Padanje cen živine na Dunaju. — Vsled obilnega dovoza madžarske živine na dunajski trg so začele cene padati. Prodajne cene so bile te dni sledeče: bik 120 do 140 avstr. kron za en kilogram, krave 95 do 100 a. K, svinje lažje 215 do 230 a. K, težje 210 do 214 avstr. K.

Svobodna trgovina s hmeljem v Češkoslovaški. Češkoslovaška vlada je izdala odredbo, po kateri je s 1 septembrom trgovina s hmeljem v Češkoslovaški svobodna.

Nemčija dobi žito. Bančni sindikat v New-Yorku je dovolil kredit devetih milijonov dolarjev za prevoz žita v Nemčijo. Kakor se čuje, ima kredit trimesečni rok.

Obrt.

Slovensko obrtno društvo v Brezicah priredi za breziški okraj »I. obrtno razstavo« od dne 14. do dne 21. avgusta t. l. za izdelke mojstrov, pomočnikov in vajencev. Razstava bo v »Viški dvorani« breziškega gradu. Dne 21. avgusta ob štirih popoldne pa bo zaključek razstave združen z veliko ljudsko veselico.

Protest dekorativnih mizarskih mojstrov proti oddaji del v novem dvoru tujeem. Te dni je deputacija dekorativnih mizarskih mojstrov posetila mini-

stra za javna dela ter protestirala proti nameri, da se dekorativna mizararska instalacijska dela v novem dvoru oddajo tujem.

Denarstvo.

Prepoved izvoza zlata in srebra iz naše države. Minister za finance je izdal naredbo, ki prepoveduje izvoz zlata in srebra čez meje naše kraljevine tudi v manjših količinah. Istotako prepoveduje odredba izvoz kronsko-dinarskih novčanic. Edino le potnikom, ki potujejo v inozemstvo z vidiranimi potnimi listi, je dovoljeno, da enkrat mesečno vzamejo v inozemstvo do 2000 dinarjev (8000 kron) v kronsko-dinarskih novčanicah.

Čehoslovaška menja srebro in zlato. Čehoslovaški bančni urad je zamenjal v Holandiji 6 vagonov srebra za zlato v relaciji 35½ : 1 za navadno srebro in 36 : 1 za srebrni denar.

Davki.

Novi davki v Grazu. V svrhu izboljšanja mestnih financ je občinski svet na svoji zadnji seji sklenil, da vpelje celo vrsto novih davkov. Med drugimi je nameravan davek na podnajemnike, ki bi plačevali od vsake sobe po 30 do 50 K mestni občini, dalje bi bili taksirani avtomobili s takso od 100 do 30.000 K, tudi luksuzni vozovi bi se obdavčili s 500 do 5000 K letno. Davku bi bili podvrženi tudi nadpisi na trgovinah, oglasi v časopisih itd. Davek od vsakega nadpisa bi znašal 100 do 1000 K letno. Od teh novo projektiranih davkov pričakuje mestna občina okrog 82 milijonov kron letnih dohodkov.

Promet.

Izletniški vlak. Ob nedeljah in praznikih, ob sobotah in dnevih pred prazniki vozi vlak št. 916 (izletniški vlak) med Jesenicami in Kranjsko goro. Odhod iz Ljubljane ob 12.00, prihod v Kranj 12.51, odhod iz Kranja 12.57, prihod na Jesenice 14.03, odhod iz Jesenic 14.30, prihod v Kranjsko goro 15.20. — Odhod iz Jesenic 14.28, prihod v Bistrico Boh. jezero 15.46.

Otvoritev avtomobilske zveze Maribor—Radgona. Od danes naprej vozi dnevno, razven v četrtkih, avtomobil iz Maribora v Radgono in nazaj. Odhod iz Maribora ob 11. uri z glavnega kolodvoza, odhod iz Radgone ob pol 6. uri.

Pravilno ime za krajevno občino Sv. Križ pod Kumom (Št. Juri, S. Crucis) v političnem okraju krškem je: »Sv. Juri pod Kumom«.

Radiobrzojavno postajo osnujejo z dovoljenjem belgrajske vlade v Osijeku.

Poštni uradi v Bački, ki še ne sprejemajo in neizplačujejo nakaznic. Poštno ravnateljstvo v Velikem Bečkerku javlja, da sledeči poštni uradi v Bački še vedno ne sprejemajo in ne izplačujejo poštnih nakaznic: Bački Aljmaš, Baja, Balmonoštor, Baračka (Nagybaracska), Bikič (Bacsbokod), Borsad Bacsorsad), Čataja (Catalya), Čavolj, Dantovo (Dávod), Gára, Gornji Sentivan, Horgeš, Kačmar, Kelebija, Kumbaja, Madsroš, Meljkut, Santovo (Herczegsan-to), Tatahaza in Vaškut.

Kmetijstvo.

Toča je prošli teden popolnoma uničila vinograde v Rošpahu nad Mariborom. Škoda je velikanska.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Ponudba aluminija, antimona, nikla, svinca, bakra, kositra, živega srebra, žice, železnine itd. Italijanska firma Armando Borghesani iz Rima (via Kondotti 33) naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da nudi razne predmete, kakor: aluminij, antimon, nikel, svinec, baker, kositer, živo sre-

bro, žico, železo itd. Interesenti, ki se za to blago zanimajo, naj stopijo z navedeno firmo v neposredni stik. (Št. 6103).

Iz naših organizacij.

Pomočniški zbor gremija trgovcev v Ljubljani, za 26. t. m. ob 6. uri popoldne je sklical gremij trgovcev v Ljubljani svoj pomočniški zbor k zborovanju. Obširno poročilo o občnem zboru priobčimo radi pomanjkanja časa in prostora v sobotni številki.

Dobava, prodaja.

Nabava lanenega platna. Uprava monopolov razpisuje na 16. avgusta t. l. ofertno licitacijo za nabavo 100.000 m lanenega platna. Kavcija za državljane znaša 10, za tuje pa 20%. Točne podatke daje Ekonomski oddelek uprave državnih monopolov.

Prodaja lesa in desk. Uprava gradščine snežniške (pošta Stari trg pri Rakeku), ima na prodaj tale rezani hojce material po 4 metre dolg: 220 m³ škart po 13 mm; 15 m³ paralelek po 13 mm; 14 m³ paralelek po 20 mm; 350 m³ četrtink po 20 mm; 350 m³ colaric po 25 mm; 100 m³ desk po 30 mm; 80 m³ desk po 50 mm; 80 m³ različnih moralov. Vsa ta material se proda loko rampa Rakek po običajnih trgovskih uzancih. Ponudbe naj se vložijo do dne 31. julija 1921 ob dvanajstih pri podpisani upravi. Natančnejši pogoji, ki pa so enaki prejšnjim, so na vpogled istotam.

Oddaja zidarskih, tesarskih in drugih manjših del. Okrožna gradbena sekcija v Kranju odda ponudboma zidarska, tesarska in druga manjša dela pri zgradbi novega eraričnega skladišča na Primskovem, ki so preračunjena na vsoto 140.536 K. Pravilno kolkovane ponudbe, opremljene s položnicami davčnega urada v Kranju, da je ponudnik položil 5% no varščino ponujene vsote, je vložiti v pisarni podpisane sekcije najpozneje do dne 30. julija 1921 ob desetih. Varščina se mora položiti v obliki hranilnih knjižic, kreditnih ali garancijskih pism ali državnih vrednostnih papirjev. Z zgradbo skladišča je pričetni najpozneje 14 dni po definitivni oddaji zgradbe, skladišče pa mora biti dovršeno v 2½ mesecih. Sekcija si pridržuje pravico, da odda vsa dela enemu podjetniku ali pa posamezna dela posameznim ponudnikom. Načrti, stroškovnik in splošni pogoji so na vpogled v uradnih urah v pisarni okrožne gradbenen sekcije.

Razno.

Imenovanje. Njega Visočanstvo prestolonaslednik regent je imenoval višjega vinarskega nadzornika g. Bohuslava Skaličkega kmetijskim svetnikom v 6. čin. razredu in referentom za vinarstvo pri kmetijskem poverjeništvu v Ljubljani.

Poročilo o hmelju.

Tettang - Vitenberško, 14. 7. t. l. Stanje hmeljskih nasadov je prav različno. Povsod se vidi hmeljišča, katera so lepa in zdrava, vendar so v manjšini proti slabim. Rastlina nima letos toliko panog, kakor v minulemu letu — in kjer se vidi panoge, tam so pa brez cvetnih popkov. Tudi v najlepših vrstah se pogrešajo košati vrhovi, kateri odločujejo množino pridelka. Zemlja se je vsled vročine popolnoma izsušila in ako ne bode v kratkem izdatno deževalo — kar bi rastlinam še pomagalo — pride lahko do katastrofe.

Strassburg-Alzacija 14. 7. 1921. Stanje hmeljskih nasadov je prav različno. Gotovo je, da letos ne bomo pridelali

toliko, kod lani; vsled tega zahtevajo hmeljarji za lanski pridelek (1920) višje cene.

Tržna poročila.

Živina.

Ljubljana. Na mesečni živinski sejemj je bilo prignanih 236 konj, 30 volov, 60 krav, 16 telet in 135 prašičev za rejo. Cene: konji od 4000 do 15.000 K, voli boljši 18 do 21 K 1 kg žive teže, slabši 16 do 18 K, krave 10 do 15 K, teleta 18 do 20 K. Cene prašičev so neizpremenjene. Obisk semnja srednji. Kupčija živahna. Vrhničani in Logatčani so pokupili mnogo živine.

Kemikalije

Hamburg: Tvrdka Carl Stoeber. Mrav. kislina, fob, franko M 6'25, anti-klor 85% fob Hamburg M 13, grenka sol 2'70, svinčeno belilo prah M 13'50. Calcium carb. praec. 6'24, Chlorbaryum tehn. kristaliziran 2'60, Chlorcalcium 70—75% MNO Chlormagnesium 160, klorni cink 5'30, kromov galun 4'80. Kresotovo olje za impregniranje lesa 200, citr. kislina 80, kislina vinskega kamna 38, železni vitrijol 98—99% 1. Kalijev bichromat 16'50, klorokisli kalij 8, kristalizirani 8'80, kloro-kisli natrij 8'50, kristalizirani 9, kristalna karbolna kislina 17'50, Lithopone R. S. 30% 5. Natrijev bisulfit 60—62% 4'40, natronovo vodeno steklo 36—38% 1'45, natrijev bikromat kristaliziran 14'50. Nitronbenzol 16'50. Fosfor amorh. 29'50.

rumeni v palicah 28'50, surovi Lvsol 98—100% 9'50. Salmijak 98—99%, beli kristalizirani 6'80, solna kislina 19—22% brez železa 1'15, žvepleni natrij 30—32% kristalizirani 2'40, 60 do 62% kristalizirani 4'90, bakreni vitrijol 98—99% 7, cinkovo belilo 10.50, žveplena kislina 145.

Borza.

26. Julija.

Zagreb. Devize: Berlin 218 do 218.50, Milan 744 do 745, London 603 do 604, Newyork kabel 169 do 171, ček 168 do 168.50, Pariz 1295 do 1330, Praga 218.50 do 219.50, Švica 2770 do 2790, Dunaj 17.90 do 18.05, Budimpešta 50 do 50.75. Valute: dolar 166 do 166.75, češke krone 220 do 222, 20 K v zlatu 570 do 580, franki 1290, napoleonori 563 do 565, marke 218 do 219, leji 225, lire 740 do 742.

Beograd Valute: dolar 41.45 do 41.90, funti 148, franki 320 do 325, lire 182 do 186, leji 56.25 do 56.50, levi 36.50 do 36.60, marke 54.40 do 54.60 čehoslovaške krone 56 do 56.50.

Devize: London 150.50 do 151, Pariz 325 do 327, Ženeva 685 do 695, Praga 54.50 do 54.75, Dunaj 4.50 do 4.55, Berlin 54.15 do 54.20, Milan 186 do 186.50.

Oglašajte v Trgovskem Listu!



„Triglav“ sladna kava, kavne konserve s sladkorjem, kavne konserve brez sladkorja in marmelado nudi po najnižji dnevni ceni in v vsaki množini

Delniška družba „TRIGLAV“ tovarna hranil v Šmarci pri Kamniku. Kupuje tudi tozadevne surovine.

Jedilno orodje

vsake vrste, kakor žlic, vilic, nožev, zajemalk (Schöpfer) in druge kuhinjske posode iz aluminija ter

svinčene plombe

dobavlja v vsaki množini

Tvornica „Cinal“, Celje.

Novoustanovljena lastna galvanizacijska naprava

sprejema po nizkih cenah vse predmete v poniklanje, pobakrenje in pomedenje. Ista prevzame tudi vsa vli-valna dela iz aluminija, cinka in medi (Messing).

Kupuje stare kovine

po najvišjih cenah.

Priporoča se tvrdka Josip Petelinc Ljubljana, Sv. Petra nasip 7 tovarniška zaloga šivalnih strojev

Igel in posameznih delov za vse sisteme šivalnih strojev in koles, olje ter potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje ter galanterijo na drobno in debelo.

Cene nizke! Postrežba točna!

Najceneje in dobro kupite bencin petrolej strojno olje tovo-mast karbolinej kolomaz pri Dravogradski rafineriji mineralnega olja MARIBOR.

Sprejema vloge na hranilne knjižice žiro in druge vloge po najugodnejših pogojih.

Jadranska banka

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Trst, Wien, Zadar, Zagreb.

Izvršuje vse bančne posle po najugodnejših pogojih.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

OFICIJELNI ŠPEDITERJI „LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

Ljubljana, Maribor, Beograd,
Zagreb, Rakek, Trst, Wien.
Raznovrstne spedicije.

BALKAN

d. d. za mednarodne Transporte.

Reekspedicije. - Preselitve s
pohištenimi vozovi. - Zacari-
nanja, carinska agentura.

**Zaloga
pohištva**
Karol Preis
Maribor
Slomškov trg 6
Na debelo.
Eksport.
Na drobno.
Ceniki brezplačno
in poštne prosto.
Izdelovanje
žičnih vložkov
za postelje.

**Lesna industrija
Bratje Tavčar**

Centrala Maribor
Telefon št. 245.

Podružnica Vuzenica
Telefon št. 1.

**Ponuja
vsakorstni rezani
in tesani les.**

„MESNA“
(lastniki Bratje Tavčar)

Družba z o. z. za izvoz v ino-
stvo mesa, mesnatih in maščobnih
proizvodov.

Maribor
Kopaljska ulica šte. 11.
Interurban telefon št. 245.

Kupuje
po najvišjih dnevnih cenah pitane
(tovljene)
svinje, govedo itd.

Tovarna olja in firneža

Zabret & Ko.

Britof pri Kranju (Slov.).

Skladišče: Beograd, Novi Sad.

NAJCENEJE.

Proizvaja jedilno laneno olje,
tehnično laneno olje, prva
laneni firnež, lanene tropine
in druge vrste oljnih izdelkov.

Brzjavni: ZABRET, KRANJ.

I. C. MAYER
LJUBLJANA

MANUFAKTURA

62, 10-10

EN GROS

EN DETAIL

Medić, Rakovec & Zankl, prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavni: Meraki Ljubljana.

Telefon: 64

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste
barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno
olje, karbolne, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in
mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

»MERA KL«. Lak za pode. »MERA KL«. Linoleum lak za pode.

»MERA KL«. Emajlni lak. »MERA KL«. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Podpisana tvrdka priporoča:

**Pravi malinovec, ci-
tronov sok** z raf. slad-
korjem vkuhan po najnižji
dnevni ceni.

Rum kompoz. za izdelo-
vanje fason ruma; liker esenci:
**carski hršovec, kim-
ljevec in rosolia.**

Istotako so na razpolago ex-
trakti za brezalkoholne pijače:
malinov in citrónov!

Potnik Srečko,
tovarnica sad. sokov,
esenc in ekstraktov.
Ljubljana
Meteljkova ulica
(blizu Belgijske vojašnice).

**Jadranska montanska
družba, d. z o. z. Ljubljana**

Zvonarska ulica 5 (S).

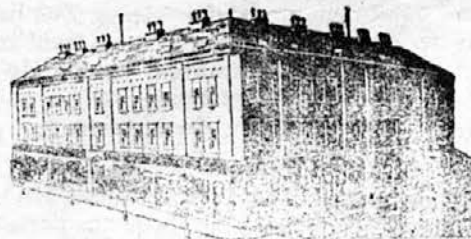
Telefon 9. - Brzjavni „Montana“
Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste
kovin, rudnin
in kemikalij ter vse
industrijske izdelke, spa-
dajoče v rudarsko, fužinarsko in
kemijsko stroko.

„MERKUR“
veletrgovina z manu-
: fakturo na debelo :
Maribor.

Priporočamo našo zalogo
prvovrstnih fabrikatov čehoslovaškega proizvoda vseh vrst
manufakturnega blaga po
dnevni konkurenčni ceni.



**Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani**

priporoča

**špecerijsko blago
raznovrstno žganje
moko**

**in deželne pridelke
raznovrstno rudninsko
vodo,**

22, 10-10
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

NA DEBELO.

Veletrgovina z železnino
Pinter in Lenard, Maribor

NA DEBELO.